

sjukdom hos en viss varelse på en annan, t. ex.: *Y. kopporna på någon*. *Y. skydds-* eller *kokkopp på någon*, se *Vaccinera*. — *Ympande*, n. 4.

YMPARE, m. 3. En, som ympar.

YMPKNIF, m. 2. pl. — *knifvar*. Knif, som begagnas vid träd ympning.

YMPNING, f. 2. Handlingen, förrättningen, operationen, då man ympar. Se *Ympa*, begge bem.

YMPQVIST, m. 2. Qvist af ett ädelt träd, som inympas på ett träd af sämre sort.

YMPSKOLA, f. 1. Samling af på ett ställe uppdragna trädtekniker, ämnade för ympning.

YMPSTAM, m. 2. pl. — *stammar*. Trädstam, hvari ympning göres.

YMPSTÄLLE, n. 4. Ställe på en trädstam, der ympning sker.

YMPSÄR, n. 3. 1) Ställe, der inskärning blifvit gjord för ympqvists insättande. — 2) Sår efter ympning på en människa.

YMPVAX, n. 3. Trädسالva, vanligen af harts, vax och terpentin, som lägges på ympsår.

YMSA, m. fl., se *Ömsa*.

YNGEL, y'ngg'l, n. 5. (af *Unge*) 1) Ett djurs ungar. *Döda en varghona och dess y*. — Bildar sammansättningen *Fiskyngel*. — 2) Brukas någon gång föraktligt om en människas barn.

YNGLA, v. n. 1. (om vissa djur, såsom hundor, kattor m. fl.) Föda ungar.

YNGLING, m. 2. (af *Ung*) Mansperson, som är i ungdomsåldern. — *Ss. Y-ålder, -aår*.

YNGLINGAR, m. 2. pl. (hist.) Konungarne af Ynglingaätten.

YNGLINGAÄTTEN, m. sing. def. (hist.) Svensk konungaätt, uppnämd efter Yngve Frey, med hvilken den enligt vissa historiska källor börjades.

YNGRE, **YNGST**, se *Ung*.

YNKA, y'ngka, och **YNKLIG**, y'ngkligg, m. fl., se *Ömka*, *Ömklig*, &c.

YNKRYGG, y'ngkrygg, m. 2. (pop. o. fam.) Se *Stackare*.

YNNEST, y'nnäst, m. sing. (af *Unna*, hysa välvilja för en) 1) Gynnande, välvilligt tänkesätt, som en person huser för en annan. *Vinna ens y*. *Vara* ell. *stå i y. hos en*, vara i åtnjutande af dess välvilja. *Upplaga till y*. bevilja någon sin gunst, sitt beskydd. — *Syn*. *Bevägenhet*. Se äfv. *Gunst*. — 2) Handling, hvarigenom man visar prof på sådant tänkesätt. *Visa någon en y*. — *Syn*. *Se Gunst*. — *Ss. Y-betygelse, -bevisning*.

YNNESTFULL, a. 2. Mycket välvillig, godhetsfull. — *Ynnestfullt*, adv.

YONK, dsjånngk, m. 3. Ett slags stort kinesiiskt fartyg.

YPPA, v. a. 1. (af *Upp*; ursprungl.: öppna) 1) Upptäcka, uppenbara, röja. *Y. en hemlighet för någon*. *Y. för någon sitt hjerta, sina tankar, sin föresats*. *Y. ett tvifvelsmål, yttra &c*. *En stöld har y-ts*, kommit i dagen. — 2) Gifva anledning till, låta uppkomma. *Y. tillfälle att...* — *Y-s*, v. dep. o. *Y. sig*, v. r. Förete sig, framställa sig. *Ett tillfälle, en stor svårighet y-de sig*. — *Yppande*, n. 4.

YPPERLIG, a. 2. (af *Upp*) Högst förträfflig. *Y. frukt*. *Y-t vin*. *Y. smak*.

YPPERLIGHET, f. 3. Högsta förträfflighet.

YPPERLIGT, adv. Högst förträffligt.

YPPERST, a. superl. Ypperligast; äfv. förnämst.

YPPIG, a. 2. (t. *üppig*) 1) Frodig. *Y-t gräs*.

Y. växt. *Y. barm*, full b. *Y-a former*, fylliga, mjuka och väl rundade. — 2) Präktig, grann, praktfull. *Y. klädsel*. *Y. drägt*. — 3) Praktålskande, slösande, kostsam. *Y. i lefnadssätt, i kläder*. *Y. lefnad*. — *Syn*. *Luxuriös*.

YPPIGHET, f. 3. 1) Frodighet; fyllighet. *Gräsmattans, grönskans y*. *Y-en af hennes former*. — 2) Prakt: kostbarhet. *Y. i kläder och möbler*. — 3) Yppigt lefnadssätt, yttrande sig i uppfinningen och användandet af beständigt nya njutningsmedel, som tjena till glans, grannlåt och tillfredsställelsen af konstlade behof för vällefnaden och vekligheten. — *Syn*. *Lyx*.

YPPIGT, adv. På ett yppigt sätt, i yppighet. *Y. växande*. *Leva y*. — *Syn*. *Luxuriöst*.

YR, n. sing. oböjl. (Pop.) *Y. och dam*, stoftmola, hvirflar af dam.

YR, adj. 2. (ursprungl.: Ursinnig) 1) Förvirrad i hufvudet. *Vara, blifva y. i hufvudet*. *Jag blef helt y. af det myckna bullret*. *Göra någon y. i hufvudet*. *Y. of sömn*. (Pop. o. fam.) *Y. i mössan*, yr i hufvudet. *Y. af glädje*, utom sig af g. — 2) Yster, stojande, rasig, ytterst liflig, ostyrig. *Y. häst*. *Y-a barn*. *En y-pojke*. *Y. glädje*.

YRA, v. n. o. impers. 2. I. Säges om snö, sand, stoft och dam, som af blåsten häftigt drifves fram genom luften. *Snön yrde mig i ansigtet, yrde in i rummet*. *Snön yr omkring*. *Sanden yrde fram öfver fältet*. *Damm yr på vägen*. *Det yr*, snön ifrån tak eller marken yr omkring i luften; äfv. det är urväder. *Y. igen*, se *Igenyra*; äfv. genom urväder fyllas med snö, t. ex.: *Vägen har yr till igen*. — *V. n. 1. 1*) Säges om sjuka, då de befinna sig i det tillstånd, som kallas *Yra* (se d. o.). *Den sjuke y-r*. — 2) (fig.) Svärma; icke vara vid sina sinnen; bära sig åt som en tok; tala oförnuftigt; vara betagen af någon häftig lidelse. — *Y-n-de*, part. pres. (Fig.) *Y. inbillning*.

YRA, f. 1. II. 1) Yrning. Endast i sammansättningen *Snöyra*. — 2) Det slags sinnesförvirring, som inträffar under kroppsliga sjukdomar. — Bildar sammansättningen *Febryra*. *Tala i y-n*. — 3) (fig.) Vild, blind, dåraktig, tanklös och häftig framfart, blind och våldsamt yttring, verkning af lidelse, o. s. v. *I stridens y*. *Passionernas y*. — Har sammansättningarna *Ungdoms-, Skalde-, Partiyr*.

YRANDE, n. 4. Se *Yra II*, bem. 2. o. 3.

YRFÄ, y'rfä, n. 4. Se *Insekt*.

YRHET, f. 3. 1) Tillstånd, då man är yr i hufvudet. — 2) Öfverdrifven liflighet, ysterhet, rasvillhet, ostyrighet. *En hästs, ett barns y*.

YRHÄTTA, f. 1. (fam.) Yr flicka.

YRKA, y'rka, v. a. o. n. 1. (ursprungl.: göra, arbeta; bruka jorden) 1) Enständigt, med ifver och eftertryck fordra, begära. *Han y-de, att jag skulle godtgöra honom*. *Y. på betalning*. *Y. på slut af saken*. — 2) Påstå. *Y. motsatsen*.

YRKAN, y'rkan, f. sing. indef. eller

YRKANDE, n. 4. Enständigt och bestämd fordran, begäran. *Hans y. kan ej godkännas*.

YRKE, se *Örke*.

YRKE, y'rke, n. 4. Hvarje slags arbete, näringsgren eller befattning, som idkas, för att derigenom vinna uppehälle. *Näringsyrke*. *Embetsmanna-, Prestmanna-, Krigsmannayrket*. *De borgerliga yrkena*. *Landtmannayrket*. *Drifva ett y*. *Till y. timmerman*. *Det hör ej till mitt y*. *Göra till sitt y*, *göra y. af ell. vara*